

Транспорт: підсумки 2018 року

Протягом 2018р. (п/п) діяльність транспортної сфери формувалася під дією негативного впливу стримуючих факторів у: залізничному – заборона на переміщення вантажів через лінію зіткнення (з березня 2017р.), дефіцит рухомого складу «Укрзалізниці»; трубопровідному – часткова переорієнтація РФ транзиту природного газу до країн ЄС газопроводом «Північний потік» (з жовтня 2017р.); морському – тиск з боку РФ, зокрема обмеження переміщення великотоннажних суден через Керченський міст (з квітня 2018р.) та блокування діяльності морських портів Азовського моря (з листопада 2018р.).

В той же час, інвестиційна активність вітчизняних підприємств, сприятлива зовнішня кон'юнктура, рекордний врожай зернових, соняшнику та сої, покращення купівельної спроможності населення, а також активний розвиток авіаційних перевезень частково нівелювали дію негативних факторів транспортної сфери.

За таких умов, за оцінками Мінекономрозвитку, за підсумками 2018р. (п/п) зростання обсягу випуску ВЕД «Транспорт» становило 1,1% [±0,1] («плюс» 3,6% за 2017р.) з урахуванням зменшення обсягу вантажообороту на 3,4% («плюс» 5,9% у 2017р.) та збільшення пасажирообороту – на 4,4% («плюс» 7,6% за 2017р.).

У I кв. 2019р. очікується, що темпи розвитку ВЕД «Транспорт» будуть вищими за рівень показника зафіксованого за підсумками I кв. 2018р. На динаміку галузі продовжуватимуть впливати такі фактори як: попит з боку окремих підприємств реального сектору економіки (промисловості, сільського господарства та внутрішньої торгівлі) та споживчий попит з боку домогосподарств в умовах підвищенням соціальних стандартів (починаючи з грудня 2018р. та січня 2019 року).

«у 2018р. (п/п), за оцінками Мінекономрозвитку, у ВЕД «Транспорт» зростання обсягів випуску становило 1,1[±0,1]»

Рис. 1. Вантажооборот/перевезення вантажів та пасажирооборот/перевезення пасажирів у 2011-2018 рр., % п/п

«у 2018р. (п/п) пасажирооборот зріс на 4,4%, вантажооборот знизився на 3,4 %, без урахування трубопровідного транспорту - «мінус» 2,3%»

Джерело. Держстат

Табл. 1. Основні показники транспорту, % п/п, р/р

	2017р.	грудень 2018р.	2018р.
Випуск ВЕД "Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність"	3,6	х	1,1
Вантажооборот	5,9	-6,9	-3,4
Перевезення вантажів	1,9	-5,5	-2,0
Пасажирооборот	7,6	-2,3	4,4
Перевезення пасажирів	0,3	-8,8	-3,5

Джерело. Держстат. Розрахунки МЕРТ.

Основними чинниками формування динаміки транспортної сфери у 2018р.(п/п) були: у вантажному транспорті:

- трубопровідному – скорочення вантажообороту на 5,9% («плюс» 11,7% у 2017 р. (п/п)) через скорочення обсягів транзиту природного газу в умовах дії негативних факторів попередніх періодів (зниження РФ обсягів транзиту природного газу територією України через переорієнтацію поставок на газопровід «Північний потік», а також зняття обмежень на проведення аукціонів на потужності газопроводу Opal, який є відгалуженням «Північного потоку» і проходить через територію Німеччини);
- Довідково. Відповідно до оперативної інформації філії «Оператор ГТС України» АТ «УКРТРАНСГАЗ» у 2018р. (п/п) транзит природного газу через територію України знизився на 7,2% («плюс» 13,7% у 2017р.). Джерело. Укртрансгаз

«у 2018р.(п/п) трубопровідний та вантажний транспорт забезпечили найбільші негативні внески у формування показника вантажообороту – «мінус» 1,8 в.п. та «мінус» 1,6 в.п. відповідно»

- **залізничному** – зменшення на **2,9%** («плюс» 2,3% у 2017р. (п/п)) через збереження логістичних проблем, зокрема дефіциту рухомого складу «Укрзалізниці» (в першу чергу, локомотивів із-за їх значного зносу), а також підвищення тарифів на використання вагонів ПАТ «Укрзалізняця» (підвищення ставок плати за використання власних вагонів перевізника ПАТ «Укрзалізняця», плати за користування його вагонами за межами країни, а також нові коефіцієнти порожнього пробігу), що, в свою чергу, продовжує ускладнювати перевезення та підвищує собівартість як готової продукції, так і сировини для підприємств;

Довідково. За даними Держстату у 2018р. (п/п) на залізничному транспорті найбільше скоротилось відправлення таких вантажів як: будівельні матеріали – на 12,8% (внесок «мінус» 1,7 в.п.), зерно і продукти перемелу – на 7,9% (внесок «мінус» 0,97 в.п.), чорні метали – на 3,4% (внесок «мінус» 0,3 в.п.) та кам'яне вугілля – на 2,6% (внесок «мінус» 0,4 в.п.). Водночас, відправлення руди залізної і марганцевої збільшилося на 2,5% (внесок «плюс» 0,6 в.п.), що підтримувалося попитом з боку окремих металургійних підприємств.

- **морському транспорті** – падіння на **36%** («плюс» 12,2% у 2017р. (п/п)) через ускладнення діяльності морських портів Азовського моря (продовження негативного тиску з боку РФ, а також інтенсивне нарощування військової присутності РФ в Азовському морі) та продовження дії ліміту на проходження великотоннажних суден через Керченську протоку (РФ заявляє про обмеження дозволеної довжини суден в 160 м завдовжки (раніше до 200 м)).

Довідково. За даними Державної адміністрації морських портів України за підсумком 2018р. перевалка вантажів у Бердянському порту скоротилася на 24,4%, у Маріупольському – на 9,6% відповідно, частка цих портів у структурі переробки вантажів в цілому по Україні становить 5,7%, внесок – 0,9 в.п.

«у 2018р.(п/п)
внесок морського
транспорту у
формування
показника
вантажообороту
– «мінус» 0,3 в.п.»

Табл. 2. Вантажний транспорт, % п/п

	Вантажооборот				Перевезення вантажів			
	2017р.	структура, % (2017р.)	2018р.	внесок, в.п.	2017р.	структура, % (2017р.)	2018р.	внесок, в.п.
ВСЬОГО	5,9	100,0	-3,4	-	1,9	100,0	-2,0	-
Залізничний	2,3	55,9	-2,9	-1,6	-1,1	53,3	-5,1	-2,7
Автомобільний	9,2	12,1	2,1	0,3	5,2	27,7	5,8	1,6
Річковий	-2,9	0,4	10,6	0,04	-0,04	0,6	2,6	0,02
Морський	12,2	0,8	-36,0	-0,3	-25,7	0,4	-16,0	-0,1
Авіаційний	21,6	0,1	24,0	0,02	11,5	0,01	19,7	0,003
Трубопровідний	11,7	30,7	-5,9	-1,8	7,6	18,0	-4,7	-0,8

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

у пасажирському транспорті:

- **авіаційний** – пасажирооборот зріс на **25%** («плюс» 31% у 2017р. (п/п)) завдяки лібералізації ринку авіаперевезень та впровадженню оновленої програми стимулювання перевізників, що дозволило збільшити пропозиції рейсів та перевезення пасажирів відповідно на 17%, у т.ч. у міжнародному сполученні – на 16,2%;

Довідково. За даними аеропорту «Бориспіль» у 2018 р. компанії вдалося розпочати або відновити партнерство з 10 авіакомпаніями, що є рекордом залучення авіапартнерів. Як результат - 62 додаткових рейси на тиждень та 25 нових напрямів (збільшення пасажиропотоку на 19,4% до 12,6 млн. пасажирів). Серед найбільших авіаперевізників аеропорту «Бориспіль» за кількістю пасажирів були Міжнародні авіалінії України, Wind Rose, Azur Air, Lufthansa, Turkish Airlines, YANAIR, Bravo Airways, Air France, LOT та El Al. Також, набирає обертів залучений у 2018 р. авіаперевізник Ryanair. За даними міжнародного аеропорту «Київ» ім. Сікорського у грудні 2018р. (р/р) було обслужено 205,5 тис. пасажирів, що на 32,3% більше ніж у грудні 2017 р., кількість рейсів зросла на 21,9% та досягла кількості – 2289 на приліт та виліт, з яких 1890 – міжнародних рейсів.

«у 2018р. (р/р)
найбільший
внесок серед
підвидів
пасажирського
транспорту
мав авіаційний
транспорт -
«плюс» 5,1 в.п.»

- **залізничний** – зростання на **1,3%** («плюс» 3,7% у 2017 р. (п/п)) за рахунок збільшення дальності перевезень навіть в умовах чергового підвищення вартості транспортних послуг залізничного пасажирського транспорту (у 2018р. (п/п) ІСЦ на транспортні послуги залізничного пасажирського транспорту зріс на 10,3%) та непривабливості даного виду транспорту через значний знос рухомого складу та низьку швидкість руху;

- **автомобільний** – скорочення на **2,5%** («плюс» 2,8% у 2017р. (п/п)) в умовах високої витратності автомобільних перевезень та значного зносу рухомого складу (у 2018р. (п/п) ІСЦ транспортних послуг автодорожнього пасажирського транспорту підвищився на 23,7%, ціни на палива та мастила – на 18,9%).

Табл. 3. Пасажирський транспорт, % п/п

	Пасажирооборот				Перевезення пасажирів			
	2017р.	структура, % (2017р.)	2018р.	внесок, в.п.	2017р.	структура, % (2017р.)	2018р.	внесок в.п.
ВСЬОГО	7,6	100,0	4,4	-	0,3	100,0	-3,5	-
Залізничний	3,7	28,2	1,3	0,4	-2,0	3,5	-4,4	-0,2
Автомобільний	2,8	35,7	-2,5	-0,9	-0,3	43,4	-5,6	-2,4
Водний	-0,1	0,03	-9,1	-0,003	23,5	0,01	13,0	0,002
Авіаційний	31,0	20,5	25,0	5,1	27,5	0,2	17,0	0,04
Міський	1,4	15,5	-1,1	-0,2	0,9	52,8	-1,8	-0,9

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Примітка. Починаючи з січня 2017р. ПАТ «Укрзалізниця» змінено методологію обліку перевезень пасажирів залізничним транспортом у приміському сполученні, які користуються пільгами на безкоштовний проїзд.

Очікування. У I кв. 2019 р. очікується, що темпи зростання ВЕД «Транспорт» будуть вищими за рівень показника зафіксованого за підсумком I кв. 2018р. Позитивна динаміка підтримуватиметься попитом з боку окремих підприємств реального сектору економіки (промисловості, сільського господарства та внутрішньої торгівлі), попитом на природний газ з боку європейських споживачів у період опалювального сезону та споживчим попитом на пасажирські перевезення з боку домогосподарств в умовах підвищенням соціальних стандартів (починаючи з грудня 2018р. та в січні 2019р.).

Ризики. Загострення військового протистояння на сході країни, подальша ескалація ситуації в Азовському морі, значне погіршення зовнішньої кон'юнктури на основні експортні товари, посилення дії санкцій з боку Російської Федерації стосовно окремих економічних суб'єктів України, діяльність яких пов'язана з зовнішньоекономічною діяльністю.

«у I кв. 2019р. очікується що діяльність ВЕД «Транспорт» продовжить підтримуватися позитивними результатами роботи окремих підприємств промисловості, сільського господарства та внутрішньої торгівлі»